

Linda Stift

Svet lepih stvari

Ozek kvader bankovcev je v mraku zamenjal lastnika in lahko smo se povzpeli na tovornjak, katerega vrata so za nami zaloputnili in zapahnili. Pred tem smo v nekaj skopih angleških besedah dobili navodila, naj izklopimo mobilne telefone in kako naj se vedemo v tem ali onem primeru, nato pa nam je moški zaželel vso srečo, in to v našem jeziku. Tako tiho je izgovoril te zadnje besede, da jih je bilo komaj mogoče razumeti. Slišati je bilo, kakor da govori sam s seboj. Očitno je to opazil, kajti dodal je še „good luck,“ tokrat glasno in razločno.

Sedeli smo na lesenih klopeh, ki so bile nameščene ob stranske stene. Smrdelo je po neočiščenem stranišču. Priželi smo kolena k prsim in čakali. Moški, ženske. Koliko nas je bilo? Nismo se prešteli, moški nas ni pozval, naj se postrojimo. In tako je naše število ostajalo nedoločeno. Do nas ni prodril niti žarek svetlobe. Začelo se je brskanje in šumenje. Eden za drugim smo iz nahrbtnikov potegnili žepne svetilke, nove, iz pisane plastike, ki smo si jih priskrbeli posebej za to pot. Dneve in dneve smo iskali potovalko, s katero bomo vstopili v novo deželo. Nismo hoteli dajati vtisa, da smo pritepenci, potovalka mora biti praktična in lična, biti mora ravno prav velika, nismo hoteli prtljage, ki bi bila videti, kakor da so jo uporabljali že naši stari starši.

Žepne svetilke smo uperili v tla in čakali. Nihče ni spregovoril. Občasno je bilo slišati smrkanje ali odkašljevanje. Nekdo je zavzdihnil, drugemu je po nesreči zakrulilo, čemur je sledila mučna tišina, saj so vsi želeli pridušiti svoje telesne zvoke. Zaloputnila so se vrata. Vozilo je speljalo. Zdaj smo se začeli premikati tudi mi. Čeprav bi lahko brez težav stali, smo se premikali sključeno, da bi izravnali premetavanje in zibanje tovornjaka, medtem pa smo vsevprek klepetali. Svetili smo v kote, po tleh so ležale prazne vrečke in pločevinke, zmečkan papir in plesnivi ostanki živil. Na voznikovi strani je bil pritrjen komplet avtomobilskih pnevmatik, našli smo še dve plastični vedri, ki sta bili znotraj deloma rjavo zasušeni in rjasti. Izvor smradu po fekalijah. Smeti in vedro smo pripravili pod klopi. Vedri smo obrnili na glavo in upali, da se bo vonj razkadil. Udobno smo se namestili, kolikor se je le dalo. Na plan smo potegnili hrano in jo položili na časopise na kolenih, ki smo jih kupili v zadnjem trenutku, a ne več prebrali. Kvečjemu preleteli horoskop in ga nemudoma pozabili. Podobno malico smo imeli s seboj, a smo vendarle menjali salamo za prekajeno šunko in kozji za ovčji sir, širilo se je previdno, pridušeno počitniško vzdušje. Pili smo vodo in žganje, piva ni bilo, saj bi morali po njem prepogosto na vodo. Neizbežno uporabo veder smo želeli odložiti na

kar najpoznejši čas. Bilo je vroče in zadušljivo. Pozneje smo postali bolj živahni, žganje je sprostilo našo togost, nikakor pa ni bilo veselo kot v gostilni. Kadili nismo. Nismo se pogovarjali o preteklosti, le o prihodnosti, ki nas čaka, koliko denarja bomo lahko zaslužili, v kako ogromnih stanovanjih bomo že prav kmalu stanovali, ali v majhnih, a spodobnih sobah, če bomo želeli prihraniti vsak cent. Pogovarjali smo se, kakšno izobrazbo si bomo pridobili in katerih poklicev bi se lahko lotili. Zakaj pa ne bi celo študirali? Medicino. Zdravnik si lahko povsod. Le jezika se moramo hitro naučiti. Kdor govori jezik te dežele, je že zmagal. Lepe sanje so se nizale iz naših ust kot milni mehurčki. Nekoč, ko bomo prihranili dovolj, se bomo vrnili, s svojim avtom, odprli ambulanto, zgradili hišo, na obali morda, zakaj pa ne bi postavili kar hotela? Nova dežela je bila še kako lačna sonca, saj nima svojega morja, le gore. Ljudje pa hočejo na vsak način na morje. Celo pozimi potujejo na oddaljene oceanske plaže, da bi legli v vroči pesek ali na okrogle prodnike. Cmarili so se na soncu, kakor da bi obstajal le današnji dan. Celo po kosilu si niso privoščili premora, temveč so z napihnjenim trebuhom in ožgani kot meso na žaru ležali na progastih ležalnikih in vsake pol ure svoj položaj prilagodili novi legi sonca. Majhen penzionček, nočitev z zajtrkom, za začetek, potem pa bi ga dograjevali. Le kaj sploh potrebuješ na začetku. Bele brisače in celo vrečo stekleničic z gelom za prhanje. Močno kavo in sladko pecivo, osje gnezdo. Vse je tako preprosto, če le imaš nekaj prihrankov. Zagonski kapital, to je bila čudežna beseda, in hitri krediti. Naše banke, ki so jih seveda že pokupili, bodo z veseljem investirale v nas. Žonglirali smo s takšnimi in podobnimi besedami in se že videli kot hotelirje v izbranih moških oblekah ali ženskih kostimih, ki zvečer kidajo svoje zlato v sef. Niti za sekundo nismo pomislili na gospodarsko krizo. Na to, da nas morda sploh ne bodo potrebovali. Za nas se bo vedno našlo delo. Nič nam ni pod častjo, imamo dobro izobrazbo, poceni ponujamo svojo delovno silo in zato nas imajo raje kot domačine.

Počasi je ta ali oni utihnil. Na dan smo privlekle vedra, solze so nam stopile v oči od sramu. Jezne smo bile na glasno curljanje svojega urina, le moškimi je kaj takšnega vseeno. Naj smo se še tako naprezale in stiskale zobe, da ne bi bilo slišati curka, nam ni uspelo. Istočasno smo namreč morale s stopali in stegni izravnati zibanje vozila, da ne bi ušlo kaj mimo. Da ne omenjam sramotne telesne drže, ki smo jo morale zavzemati, in to na očeh tujih moških.

Nasprotno pa smo mi vajeni, da uriniramo napol javno in v družbi enakih. To se nam ne zdi nič posebnega. Nasprotno. Zabavamo se ob tem in po malem tekmujemo. Najboljša obramba je napad, si prigovarjamo, da bi ohranili svoj ponos. Ženskam smo rekli, naj si ne belijo las. Narava terja svoj davek, zato jim prav gotovo ne bomo težili. Poleg tega pa sploh ne gledamo v tisto smer. Če bi jih to pomirilo, si lahko oči zakrijemo z dlanmi. To smo tudi storili, pa čeprav je marsikdo pogledoval med prsti. Zvok curljanja smo še vedno nemoteno slišali, saj si ušes nismo mogli zatisniti.

Dogovorili smo se, da spimo v izmenah. Kajti nismo mogli leči vsi hkrati, saj za to ni bilo dovolj prostora. Po tleh smo razprostrli ležalke in spalne vreče, dva ali trije so sključeno legli na klopi, preostali pa smo preprosto obsedeli, sključeni, ali pa smo se naslanjali na steno za seboj in pri tem iztegovali telo, kako da bi ležali na veliki postelji. Kakor da bi viseli na kavljih. Nato so žepne svetilke ugasnile, slišati je bilo le še šepet in šuštenje, hlastno požiranje slin, naposled pa glasno dihanje, smrčanje in hropenje. Spali smo nemirno, se premetavali sem ter tja ali pa nas je sem ter tja metalo voznikovo zaviranje in pospeševanje, da smo zadevali ob telesa, ki so prav tako nemočno ležala poleg nas. Previdno smo iztegnili roko, da bi se dotaknili obraza, gladkih, nakodranih, gostih ali tankih las. Naslonili smo glavo na ramo. Nekdo je prižehl svoje telo ob naš hrbet, nas objel z obema rokama in nogo položil čez naše boke. Mirno smo obležali. Namestili smo se v objemu. Obračali smo se. Zdrsnili smo se na stran. Odmikali smo se, odpravali roke in noge, ker nismo želeli nikogar čutiti. Bili smo tako rekoč prikovani na spalne vreče, z rokami tesno ob bokih, da ne bi ob nikogar zadeli. Nespečne oči smo upirali v temo, zadrževali dih in zavzemali kar najmanj prostora. Žganje nam je izsušilo žrela. Kakor da bi nam nebo prekrival smirkov papir, smo sedeli in ležali z napol odprtimi usti, nosna sluznica je bila vsa zatečena, in mislili smo na tiste, ki smo jih pustili za seboj, kako nam bodo zaželeli dobrodošlico, ko se bomo vrnili, s torbami, polnimi denarja in koristnega znanja. Kako nas bodo občudujoče gledali in nas plašno spraševali za nasvet. Kako nas bodo nenadoma spoštovali. Kako se nas bo ognil poduk starejših sorodnikov, ker bomo imeli poslej nekaj povedati. Včasih pa povratnikov niso lepo sprejeli, hčeram so prepovedali vstop v očetovo hišo, ker so vsi močno sumili, da so se v tuji deželi prostituirale. Ker si očetje ne znajo predstavljati ničesar drugega. Matere so oklofutale sinove z leve in desne, ker so jih pahnili v tolikšno žalost, ker so jih skorajda spravili v grob. Toda klofute so še vedno boljše od izobčenja. Nam se to ne bo zgodilo, naše družine so odprte. Zakaj smo jih zapustili? Ker so nas preganjali, pohabljali in pobijali zaradi denarja in oblasti, zaradi naše vere, ker so nas žrtvovali višji ideji ali tradiciji. Ker je pred nami odšlo že toliko in toliko drugih. Ker ne bomo zadnji. Ker smo hoteli boljše življenje. Morda le zato, ker smo si želeli drugačno življenje. Življenje, ki nudi priložnosti. Nagovorili so nas ljudje, ki so pripovedovali, da paradiz samo čaka na nas in da bi bili nori, če ne bi vstopili vanj. Obljubljali so nam gradove v oblakih in le kdo ne bi rad nekoč na lastne oči videl gradov v oblakih, kajti tukaj je nebo zastirala le sivina, te je bilo dovolj. Ponudili so nam *full package* s stoddstotnim jamstvom za uspeh, za nič ti ni treba skrbeti, plačaj toliko in toliko, pa te spravijo v sanjsko deželo. Tako preprosto je bilo. Kot v potovalni agenciji. Ali pa smo sami poiskali stik s temi posredniki, seveda smo vedeli, da je lahko nebo tudi drugod občasno sivo. Da moraš sam poskrbeti za svoj paradiz. Morda bomo koga pripeljali s seboj, da se poročimo z njim. Lahko pa bi se poročili tudi v novi deželi, menda obstajajo osebe, ki so pripravljene na poroko, za denar seveda, tako da ti takoj

priznajo status in ti dajo ustrezne papirje, da lahko ostaneš. Toda tega nočemo. Hočemo se poročiti iz ljubezni. Poročiti se hočemo z nekom, ki bi si ga sami izbrali. Ne naši starši ali nekakšni oderuški ženitni posredniki. Sanjali smo o porokah, ki bodo trajale tedne, mesece, leta, kjer nas bodo zasipavali z rižem in vrtničnimi cvetovi, kjer bodo gostje spali pod mizo, midva, nevesta in ženin, pa bova že davno za devetimi gorami in devetimi morji. Na teh porokah bodo stregli odojke, pečene ribe in polnjeno perutnino, pa klobase in tradicionalno cvrtje, slano in sladko, kolače, torte in konfet, dokler ne bo vsem slabo in bo treba ponuditi smolnato črno kavo. Kjer bo poročna torta imela več nadstropij, sladkorna glazura pa bo škrtala med zobmi. Matere si bodo pulile lase, očetje bodo peli žalostinke. Mladi bodo peli, stari pa se bodo hihitali. Kakšen poseben brihtnež pa bo jezdil na prašiču. Čeprav smo pravkar pustili za seboj deželo, v kateri so nekoč prej morda obstajale takšne poroke – nihče izmed nas še nikdar ni bil na takšnem slavju –, si kot bodoči povratniki ničesar nismo želeli bolj kot to.

Ko smo se prebudili, smo hitro prižgali žepne svetilke in z zateklimi očmi pogledali na ure. Bilo je zgodaj dopoldne. Čas, da vstanemo. In čas, da ležemo. Nismo hoteli takoj vstati, samo minutko še, pretegovali in valjali smo se, medtem ko so drugi že nepotrpežljivo drgnili z nogami ob tla. Padle so brce, za šalo in manj za šalo, nato pa smo sedli na klopi in si z dlanmi pomeli oči. Ulegli smo se na prepotene spalne vreče. Vendar nismo spali, temveč smo glasno vzdihovali in si dramatično masirali otopele ude. Iz nahrbtnikov smo jemali termos steklenice s kavo in čajem, ponovno smo privlekli na dan vedro. Še vedno smo v zadregi, toda vsaj brez solza, spustile svoj curek. Tisto drugo smo zadrževale. Niti pomisliti ni bilo na to. Raje tvegamo zapeko.

S sranjem je bilo težje kot s scanjem. Kdor je le mogel, je zadržal, a to ni uspelo vsakomur. Poleg tega smo morali najprej vsebino obeh veder preliti v eno samo, kajti prejšnji večer nihče ni pomislil na to, da bi eno vedro rezervirali za scanje, drugo pa za sranje. Vedro z urinom je bilo že precej polno, tako da je pljuskalo čez rob vsakič, ko je voznik zavrl. Staro cunjjo, ki smo jo našli, smo zavezali okrog njega kot šal. Podložili smo vreče. Toda dolgo tako ne bo šlo. Vedra bo treba kmalu izprazniti. S pestmi smo potrkali ob voznikovo steno, čeprav so nam rekli, da ne smemo trkati, nikdar, pod nobenim pogojem. Voznik je ta problem verjetno poznal. Nekaj minut smo trkali, nato je voznik odgovoril s trkanjem. Vedro, vedro, smo kričali in še kar trkali. Voznik je nekaj odgovoril, a mi ga nismo razumeli. On pa tudi ni ustavil. Obupano smo se vrnili na svoja mesta. Nekoč se bo že moral ustaviti, saj sam gotovo nima vedra za scanje na sovoznikovem sedežu.

V novi deželi smo imeli sorodnike. Oni so bili vse naše upanje. Kakšna pisma so nam pisali, ti sorodniki. Vsak dan smo komaj pričakovali poštarja, da smo prejeli ta pisma v šelestečih ovojnica. S pisanimi znamkami in nalepkami za letalsko pošiljko, žigosana pred nekaj tedni. Ustanovili so restavracije, trgovine z živili, računalniška podjetja in krojaške delavnice, ti sorodniki, delali so noč

in dan, hiša z vrtom in bazenom, kjer so živeli, je bila tako velika, da si se po njej lahko vozil z rolerji. Imeli so služabnike, ki so prihajali iz daljnih otoških držav. Mi pa smo kadarkoli dobrodošli, vrata njihove hiše so nam seveda na strežaj odprta. Gostoljubje je najpomembnejše, kri ni voda. To in še marsikaj je pisalo v pismih, mi pa smo vse to jemali za suho zlato. Zvenelo je, kakor da gre za Ameriko, za Združene države, in sploh ne Evropo, toda tudi mi smo si želeli poslovati s tem zlatom, če že obstaja v Evropi.

Pozneje, ko si bomo nekoliko opomogli in se morda ne bomo želeli vrniti, ker se bomo tako zelo navadili na novo deželo, ker so tradicije postale dvomljive in stari jezik okoren, starši in stari starši pa nam strašijo po sveže počesanih glavah le še kot brezčasni duhovi, bomo tudi sami pisali takšna pisma, mlajše sestre in bratje pa bodo čakali novic. Toda sploh ne bomo pisali pisem, temveč elektronska sporočila. Potem jim ne bo treba čakati na poštarja, ki je bil tako ali tako morda vohun. Kako smo vedeli, da so sploh prispela vsa pisma? Ali jih ni kdo od začetka do konca prebral, s tresočimi prsti, ali prav nasprotno, neprizadeto in nezainteresirano, preden nam jih je prinesel? Ali pa je pisma kopiral in shranjeval? Ali pa se jih je naučil na pamet in jih nato doma posnel na trak? Tega ne bomo več izvedeli. Mlajšim sestram in bratom bomo pisali, naj pridejo za nami, tukaj je vsega dovolj za vse, stanujejo pa lahko kar pri nas. Do tedaj pa jim bomo pošiljali lešnikovo čokolado, časopise, knjige, dvd-je, modna oblačila. Pošiljali bomo denar. Toda ne po pošti, da jo bomo zagodli poštarju, ki je bil morda tudi povsem nedolžen.

Vozilo se je naposled ustavilo, sunkovito, da so nam zašklepetali zobje in da nas je vrglo iz lepih podob, zaslišali smo pridušeno šumenje, verjetno smo stali na robu avtoceste ali hitre ceste. Vrata so se zaloputnila, voznik je izstopil, a naših vrat niso odprli. Planili smo kvišku in začeli trkati. Neki glas iz teme je dejal, da je zdaj ura štiri zjutraj, da sploh ne vemo, kdaj bomo prispeli, da nam tega nihče ni povedal. Tega ni mogoče tako natanko reči, so dejali. Prenehali smo trkati, saj je bilo nesmiselno. Voznik se je gotovo že davno oddaljil od vozila. Žepnih svetilk nismo prižigali, da bi hranili baterije. Čakali smo z napetimi mišicami in zašiljenimi ušesi. Nihče tega premora ni izkoristil za to, da bi obiskal eno izmed veder, čeprav bi bila zdaj njuna uporaba enostavnejša kot med vožnjo. Vsak hip bi lahko odprli vrata, smo upali. In nikakor nočemo, da nas zagledajo s spušenimi hlačami. Brez voznika smo se počutili bedno, kaj pa, če se ne bo več vrnil? Kako pogosto smo že slišali za tovornjake, ki so dneve in dneve stali nekje brez lastnika, in v katerih so bila nagrmadena razpadajoča trupla. Zadušitev ali vročinski udar. Stari, mladi, matere z dojenčki na prsih. Umrli od lakote, žeje, s hematomi na rokah in nogah. No, mi se bomo že lahko osvobodili, kajne? Saj ne more biti tako težko od znotraj odpreti vrat. Bili smo mladi in močni. Ali nismo med rezervnimi gumami videli nekega dleta? Potipali smo za svojimi žepnimi noži in lasnimi sponami.

Vrnil se je. Po mučne pol ure, ko smo v mislih že organizirali svoj pogreb v domovini, je zaloputnil z vrati in odpeljal dalje. Čeprav nam ni dovolil izstopiti, smo si oddahnili, veselili smo se kot majhni otroci, katerih mati je izginila iz njihovega vidnega polja, zdaj pa so jo nenadoma zagledali na drugem kraju. Pozabili smo na žalne nagovore, na zakrčene ude, na intenzivni zverinski smrad, in gibanje vozila nas je ponovno zazibalo v svet lepih stvari.

Ko so odprli zapahnjena vrata, je v notranjost prodrla masa svežega zraka, ki so jo naša pljuča tako željno srkala, da se nam je kar vrtelo. Neki moški je pomahal z roko, pridite ven, ven. Hitro smo pobrali vse na kup, novi nahrbtniki so že imeli črne proge, in vsi omotični smo splezali z vozila. Komaj smo se lahko držali pokonci. Ozka mlada luna se je zarezovala v mrak. Voznik je stal poleg svojih vrat, kadil cigareto in spodbudno pokimal. Kimanje ni bilo namenjeno nam, temveč njemu samemu. Svoje delo je opravil, brez zapletov nas je dostavil na zeleni kraj, zadovoljen je bil sam s seboj. Zadovoljen je bil s plačilom. Še enkrat je potegnil dim iz cigarete, ki je dogorela vse do filtra. Voznik je zalučal filter v zrak, pomahal in vstopil v vozilo. Prižgal je motor in odpeljal. Z utrujenimi pogledi smo gledali za njim. Niti besede nismo spregovorili z njim, pobral nam je ogromno denarja, pustil je, da smo se cmarili kot živina, pa vendar mu nismo ničesar zamerili. Nasprotno, hvaležni smo mu bili.

Zdaj smo ostali sami z moškim, ki nam prav tako še ni rekel niti besede, na robu nekega gozda. Razdelil nam je kopirane lističe, na katerih je bila narisana pot, ki smo jo morali prehoditi peš. Na mestu, kjer smo se nahajali, je bil narisana velik križ, na mestu, ki smo ga morali doseči, pa krog, razdalja med njima je bila označena s črtkanimi puščicami. Hodili naj bi po dva ali tri skupaj, z razdaljo desetih minut med vsako skupino, na drugi strani, na kraju s krožcem, nas menda čaka sonarodnjak, smo še izvedeli. Potrebovali bomo – stresel je z zapestjem, pri čemer je rokav njegove usnjene jakne zdrsnil navzgor, da se je pokazala ura znamke Rolex z zlato lesketajočim zlatim kovinskim paščkom –, približno eno uro, žepnih svetilk ne smemo prižigati, pot je preprosta, samo naravnost naprej, ves čas naravnost, ne smemo preveč glasno govoriti, najbolje, da sploh ne govorimo. Roko z uro znamke Rolex je iztegnil kot smerokaz. Nato jo je povetil, ura je s tihim zvokom, kakor da bi nekaj zacurljalo, izginila pod rokavom, zaželel nam je „good luck“ in odšel v nasprotni smeri.

Gledali smo za njim, dokler ga ni požrla črnina gozda, nato smo se ozrli na lističe in nato v smer, v katero naj bi odšli. Negotovo smo se prestopali z noge na nogo. Pred petnajstimi minutami smo še sedeli v vozilu, zaviti v spalne vreče, pili žganje in se naslanjali drug na drugega, zdaj pa smo stali sredi neznanega gozda. Še bi se lahko obrnili. Lahko bi se vrnili drugič, ko bi imeli več denarja, več mišic, več sončnih peg. Le zakaj smo pravzaprav odšli? Komaj smo se še lahko spominjali, kaj nas

je pripravilo do tega.

Nismo se mogli zediniti, kateri izmed nas naj bi odšli prvi. Nihče ni hotel biti prvi. Oblikovali sta se le dve skupini, v prvi so bili ponovno tisti, ki so prvi spali na tleh, v drugi pa tisti, ki so sedeli na lesenih klopeh. Začelo se je dolgo pregovarjanje, govorili smo vse glasneje in glasneje, dokler nam ni začelo zvoniti v ušesih in smo izčrpani umolknili. Nekdo je pogledal na uro. Končno smo se morali odpraviti na pot. Mukoma so se prvi štirje iz skupine na klopeh odtrgali od drugih in odšli v smeri, ki jo je nakazal možki. Večkrat smo se ozrli, dvignili dva prsta v znak zmagoslavja, pa čeprav so se nam šibila kolena. Nato še druga, tretja skupina, pri čemer so bili premori vsakokrat krajši od desetih minut. To se nam je zdelo predolgo, nismo hoteli biti toliko oddaljeni drug od drugega. Pokljalo in šuštelu nam je pod nogami, tanke veje so nas bile v obraz, nevidne živali so oddajale srhljive glasove. Vseskozi pa nas je bilo strah, da nas že opazujejo in da se bo zanka okoli nas kmalu zadržala. Korak za korakom smo prodirali v temo, prodirali smo skozi naravo, ki nas ločuje od vas. Bili smo vsiljivci, narava pa nam je to dala vedeti. Upirala se je in nas odpirala. Če smo sprva še oklevali in previdno postavljali noge, smo zdaj brezobzirno topotali s svojimi okornimi športnimi copati po goščavi in se za kazen spotikali ob korenine in drevesne šture. Z zvitim gležnjem smo šepali dalje. Srečali smo nekatere pred nami, jih prehiteli ali pa smo nekoliko zaostali in nato odšli dalje, ne da bi počakali pet minut. Bili smo le še dolg razpotegnjen trak. Luknjava in nedisciplinirana človeška vrsta, kakor pred blagajno veleblagovnice.

Minila je že več kot ena ura, še naprej smo gazili po gozdu, ne da bi vedeli, ali sploh še hodimo v pravo smer. Gibali smo se počasneje kot na začetku. Dalje, dalje, smo sikali drug drugemu, kadar smo se nameravali ustaviti. Ne duha ne sluha ni bilo o kakšnem sonarodnjaku, ki bi nas čakal.

Iz daljave se je oglasil pasji lajež. Zaenkrat še zelo tih, a se je približeval. Hodili smo spet hitreje, vlažni nočni hlad je prodiral skozi naša oblačila. Noge so se nam zapletale med trave in grmičevje. Padali smo, kolikor smo bili dolgi in široki, in izgubljali izpred oči tiste, ki so hodili pred nami. Psi so bili zdaj čisto blizu, slišali smo, kako sopejo, slišali smo, kako so karabinjerji zategovali povodce ob ovratnice. Psi so nas gotovo že zavohali. Slišati je bilo tudi korake pasjih vodnikov, zmešnjavo pokljajočega lesa in sproženih vej. Tedaj smo zaslišali tudi glasove. Glasove, ki so klicali povelja v tujem jeziku. Glasove, ki so kričali, jokajoče glasove, obvladane glasove. Pasji lajež. Preprosto obležala sem, na trhljih gozdnih tleh, položila glavo na prekrižane roke in zaprla oči. Nekaj podolgovatega s dlačicami je lezlo po moji roki. Vsak hip sem pričakovala, da na tilniku začutim moker pasji gobec ali hladno puškino cev.

Ko sem odprla oči, sem ravno še slišala, kako je nekdo rekel „good luck,“ nato pa so zaloputnili vrata tovornjaka. Kmalu za tem nas je začelo premetavati in zibati. Sedela sem poleg drugih na leseni klopi. Do nas ni prodiral niti en sam žarek svetlobe. Smrdelo je po umazanem stranišču.

Žepne svetilke so posvetile, odvili so hrano in jo položili na časopise na kolenih, ki smo jih v naglici še kupili, a ne več prebrali. Nekdo mi je pokazal moj horoskop, a sem ga takoj pozabila.

Prevedla Amalija Maček